

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 29-04-2021 r.

DOOŚ-TSOOŚ.410.4.2021.BW

**Pan
Waldemar Buda
Sekretarz Stanu w Ministerstwie Funduszy
i Polityki Regionalnej**

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z wnioskiem z dnia 30 marca 2021 r., znak: DIR-VII.78.1.2020.MTK.3, o zaopiniowanie projektu programu *Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki* (dalej: FENG; projekt z 10 marca 2021 r.) realizowanego z funduszy europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko (dalej: prognoza; projekt z 29 marca 2021), zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247; dalej: ustawa ooś), przedstawiam następujące stanowisko.

FENG stanowi następcę *Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020* (dalej: PO IR 2014-2020) i realizuje cel polityki spójności na lata 2021-2027 tj. „Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej”. FENG kontynuuje koncepcję inteligentnych specjalizacji (priorytety Badania + Rozwój + Innowacje) z wykorzystaniem doświadczeń z perspektywy finansowej PO IR 2014-2020, oraz proponuje nowe działania, przyczyniające się do poprawy konkurencyjności i innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Realizacja FENG przyczyni się również do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju i wpłynie na poprawę pozycji Polski w procesie osiągnięcia neutralności klimatycznej, co stanowi odpowiedź na wyzwania związane z Europejskim Zielonym Ładem. FENG koncentruje się wokół trzech priorytetów: (1) Wsparcie dla przedsiębiorców, (2) Środowisko sprzyjające innowacjom, (3) Pomoc Techniczna. W ramach FENG można będzie uzyskać dofinansowanie na badania, wdrażanie innowacji, wykorzystywanie zaawansowanych technologii, wzrost konkurencyjności polskich małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) oraz transformację przemysłową i przedsiębiorczość.

FENG zachowuje spójność ze *Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do roku 2030)* i *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030*, a także

jest komplementarny z działaniami zawartymi w innych programach krajowych i regionalnych tj. *Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, Program Fundusze Europejskie dla Sprawiedliwej Transformacji, Krajowy Plan Odbudowy* i wiele innych. Dla części z tych dokumentów została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, a dla innych konieczność przeprowadzenia tej oceny przed przyjęciem powinna zostać rozważona.

Poziom szczegółowości informacji zawartych w FENG jest niski ze względu na jego ramowy charakter, brak wskazań przestrzennych (lokalizacyjnych) i technologicznych oraz brak kryteriów wyboru projektów, a o jego ostatecznej zawartości zadecyduje to, jakie projekty zostaną zgłoszone w procedurze konkursowej oraz jakie projekty zostaną wskazane do realizacji w trybie pozakonkursowym. Ponadto, w piśmie przewodnim z 30 marca 2021 r., zaznaczono, że *projekt programu FENG może podlegać dalszym modyfikacjom w toku konsultacji społecznych i międzyresortowych, a także podczas dyskusji z Komisją Europejską*. Należy ocenić, że zastosowany w prognozie dla FENG poziom szczegółowości jest adekwatny i uwzględnia duży poziom ogólności ocenianego dokumentu.

W prognozie dokonano analizy i oceny oddziaływania realizacji założeń FENG na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego. Podsumowanie tych analiz stanowi tabela przedstawiona w Rozdziale 4.5. Wynika z niej, że realizacja założeń FENG będzie miała w przeważającym stopniu pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze. Pod pewnymi warunkami np. na skutek zdarzeń losowych, realizowane w ramach FENG projekty mogą jednak także doprowadzić do wystąpienia oddziaływań na środowisko o charakterze negatywnym, ale jedynie w stopniu mało istotnym (-1).

Zgodnie z zaleceniami tut. Organu, zawartymi w uzgodnieniu zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko z dnia 16 lipca 2020 r., znak: DOOŚ-TSOOŚ.411.11.2020.BW, w prognozie skupiono się na wskazaniu zaleceń odnośnie formułowania kryteriów wyboru projektów, pozwalających na spełnienie wymogów ochrony środowiska przy ich realizacji. Na uwagę zasługuje fakt, że przy opracowywaniu kryteriów środowiskowo-klimatycznych zdecydowano się na system zaproponowany w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w *sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088* (tzw. rozporządzenie w sprawie taksonomii). Projekty, które będą mogły być finansowane w ramach FENG będą musiały spełniać zasadę „nie czyń poważnej szkody” [ang. „Do No Significant Harm” (DNSH)] w rozumieniu art. 17 tego rozporządzenia. W prognozie dla FENG zaproponowano, aby spełnianie tej zasady było weryfikowane na etapie oceny formalnej w oparciu o składane przez wnioskodawcę oświadczenie o deklaracji zgodności projektu z zasadą „nie czyń poważnej szkody”, którego wzór zawarto w prognozie (str. 146). W ramach oceny merytorycznej zasugerowano premiowanie projektów, które mają istotny wkład w realizację jednego z sześciu celów środowiskowych określonych w rozporządzeniu 2020/852 (łagodzenie zmian klimatu, adaptacja do zmian klimatu, zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola, ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów) oraz zgodne są z zasadą ekoprojektowania lub przewidują zastosowanie innych rozwiązań, które minimalizują negatywne skutki środowiskowo-klimatyczne.

Uwagi do prognozy:

- w prognozie zastosowano metodykę, w której na zakończenie oceny określono i skwantyfikowano istotność zidentyfikowanego oddziaływania: brak, mało istotne, istotne, bardzo istotne (str. 14 prognozy), a także przedstawiono możliwe oddziaływania w podziale na pozytywne i negatywne oraz bezpośrednio i pośrednio (Rozdział 4.5.). Jako że art. 51 ust. 2 pkt 2 ustawy o oś wskazuje na konieczność identyfikacji „przewidywanych znaczących oddziaływań”, w prognozie należy przedstawić jednoznaczny wniosek w zakresie możliwości wystąpienia takich oddziaływań, zwłaszcza znaczących negatywnych oddziaływań na obszary Natura 2000;
- zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 3 ustawy o oś w prognozie należy przedstawić *„rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru”*. Pomimo zdiagnozowania w prognozie możliwości wystąpienia oddziaływań negatywnych, rozwiązań takich nie przedstawiono. W streszczeniu pojawia się jedynie informacja, że *„Potencjalne oddziaływania negatywne powinny być minimalizowane zaprojektowaniem odpowiednich kryteriów formalnych i merytorycznych które będą determinowały rodzaje projektów zgłaszanych do dofinansowania. (...) W celu minimalizacji możliwości wystąpienia oddziaływań negatywnych zaproponowano przyjęcie jako horyzontalnej w Programie FENG zasady finansowania projektów, które nie czynią poważnej szkody w rozumieniu art. 17 rozporządzenia (UE) nr 2020/852 (rozporządzenie w sprawie taksonomii) [ang. „Do No Significant Harm” (DNSH)].”* Należy stworzyć katalog rozwiązań zapobiegających/ ograniczających /kompensacyjnych dla zidentyfikowanych na etapie oceny strategicznej możliwych oddziaływań negatywnych na środowisko;
- w streszczeniu sporządzonym w języku niespecjalistycznym należy przedstawić syntetycznie wnioski płynące z analizy przedstawionej w rozdziale 4.5. *Identyfikacja oddziaływań wynikających z realizacji zamierzeń FENG*, dotyczące zidentyfikowanych możliwych oddziaływań na środowisko;
- w przypadku wprowadzenia znaczących zmian do projektu FENG, nie objętych niniejszą prognozą oddziaływania na środowisko, może zaistnieć potrzeba ponownego przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Z poważaniem,

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

